

съ народния духъ и характеръ, нито съ истинскитѣ държавни потребности и интереси на Франция, въ труднитѣ времена, които прѣдшествували революцията. Много учрѣждения, въведени въ французската армия само отъ едно подражание на Пруссия, особено изискването на дворянско происхождение за добиване офицерско звание и въвеждането на пруската дисциплина и тѣлеснитѣ наказания въ войската, нанесли на французската армия жестокъ ударъ и удвоили нравственното ѝ растройство.

Въоръженитѣ сили на държавитѣ въ западна Европа състояли въ това време отъ постоянни армии и земски или народни опълчения (милиции). Постояннитѣ армии състояли отъ гвардиитѣ на господаритѣ (въ Франция кралската пѣша и конна гвардия, както французска, тъй и немна швейцарска, италианска и нѣмска) и отъ полскитѣ и гарнизоннитѣ войски. Милициитѣ въ разнитѣ държави имали много или малко еднакво устройство, въ мирно време се съ-

бирали и обучавали въ опрѣдѣлени прѣзъ годината срокове, въ военное се повиквали, въ крайни обстоятелства, на дѣйствителна служба, а слѣдъ свършването на войната — пакъ се разпускали. Английската милиция особено се отличавала съ добро устройство и се ползвала съ голѣмо уважение въ държавата. Въ Пруссия милицията имала устройство, подобно на устройството на линейнитѣ войски. Въ време на седмогодишната война Фридрихъ II я употребявалъ за гарнизони въ крѣпоститѣ. Въ Австрия най добрата милиция била народното опълчение (инсуррекция), което се въоръжавало и изваждало отъ Унгария. Въ Франция милицията се набирала по жребий между нежененитѣ градски и селски жители отъ 14 до 40 годишна възраст и съставлявала постоянни провинциални баталиони, а послѣ полкове (броя на които възлизалъ най на прѣдъ до 53, а послѣ до 48). Милицията въ Франция попълвала по нѣкога линейнитѣ войски.

§ 12.

Тактическото устройство на войскитѣ въобще и на пѣхотата особено.

Тактическото устройство иначе на дѣйствиата на прускитѣ войски, особено на пѣхотата и конницата, доведени отъ Фридриха II до висока степенъ на съвършенство, послужили като прѣдмѣтъ на подражание и примѣръ на другитѣ европейски армии и станали първенствующи въ Европа. Къмъ края на този периодъ войскитѣ въ всичкитѣ европейски армии били вече много или малко устроени тактически по примѣра на прускитѣ и достигнали еднаква съ тѣхъ степенъ на съвършенство.

Пѣхотата състояла отъ тѣжка или линейна и легка. Първата се съставлявала отъ гренадеритѣ, мушкетеритѣ и фузелеритѣ. Гренадеритѣ на

всѣкъждѣ почнали да съединяватъ въ отдѣлни временни, а послѣ постоянни гренадерски баталиони. Въ Пруссия този обичай сжществувалъ още и прѣди Фридриха II, и войскитѣ тъй привикнали къмъ него, че Фридрихъ II не искалъ да го отмѣнява, макаръ и да не го одобрявалъ напълно. Отъ времето на седмогодишната война прускитѣ временни сборни гренадерски баталиони били обрънати въ постоянни. Само въ Франция гренадерскитѣ роти си стояли както по на прѣдъ въ състава на баталионитѣ си; а отъ гренадерскитѣ роти (на милицията въ 1745 г. били съставени 7 отдѣлни гренадерски полка, *grenadiers Royaux ou de France*) броятъ